

Učiteljski Tovariš

Stanovsko političko glasilo UJU — Poverjeništvo Ljubljana

Uredništvo in uprava: Ljubljana, Frančiškanska ulica 6/1. Rokopise ne vračamo. Nefrančnih plačil ne sprejemamo. Izhaja vsak četrtak. Naročnina letno 60 Din, za izposoditev 80 Din. Člani pov. UJU plačajo list z članarino. Oglasi po ceniku in dogovoru, davek posebe. Pošt. tek. rač. 11.197. Telefon 3113

Indeks cen in življenjski standart podeželskega učiteljstva.

(En gros — en detail.)

Redno vsak mesec objavlja narodna banka indekse cen, ki nam kažejo gibanje in stanje našega gospodarstva. Za določevanje teh indeksov uporablja podatke, ki jih kaže borzna trgovina. Tako izkazuje indeks v novembru 1930. napram letu 1926. za rastlinske proizvode 71, za živalske 95,1, in za industrijske 74,8, napram indeksu 100 v l. 1926. Ako pa vzamemo za podlago indeks predvojnih cen v l. 1913., tedaj vidimo, da je v l. 1929. znašal ta za agrarne proizvode še 101,3, za industrijske in kolonijalne pa 163,7, za november 1930. (čas največje baisse) bi bil indeks napram predvojnemu 100 za agrarne proizvode okrog 50, za industrijske pa približno 125.

Na prvi hip bi človek mislil, da bi moral pri takem indeksu cen živeti tudi temu primerno ceneje, da bi torej za agrarne proizvode, ki so me stali l. 1926. n. pr. 100 Din, dal danks samo 71-40 Din; količino mesa, ki

me je stala leta 1926. še 100 Din, bi danes kupil že za 95-10 Din, manufaktura bi se bila morala v tem času tudi poceniti, in sicer za 25-20 Din pri 100 Din. Znano dejstvo pa je, da indeks cen v nadrobni prodaji ne odgovarja vedno indeksu en gros-trgovine.

Ker se v zadnjem času množe glasovi, da namerava kraljevska vdala v sedanjem času izvesti regulacijo prejemkov državnemu uslužbenstvu, ne bo odveč, ako poskusimo ugotoviti indeks cen v nadrobni prodaji, ki edina prihaja v poštev za uradništvo. Zaradi tega bom mavedel cene nekaterih živil in najpotrebnejših predmetov, ki se rabijo v vsakem gospodinjstvu.

Imam v družini 5 oseb in služkinjo ter moram skrbeti še za sina, ki se šola v Ljubljani. Vse tu navedene cene veljajo za nadrobno prodajo. V teku enega meseca se porabi v mojem gospodinjstvu — živim na vasi — sledeča množina:

	Detailne cene v letih:			Indeks cen:				
	1913.	1926.	1930.	1913.	1926.	1930.	1926.	1930.
60 kg kruha . . . po	-32	6'50	4-	100	203'1	113'6	100	61'5
12 kg moke . . . "	-30	6-	3'50	100	181'8	106'1	100	57'8
3 kg riža . . . "	-32	20-	9-	100	568'2	227'2	100	40'0
10 kg sladkorja . . . "	-96	18-	14-	100	170'4	132'7	100	77'9
1 kg žgane kave . . . "	4'80	60-	56-	100	113'6	106'6	100	93'9
1 kg cikoriije . . . "	1'20	18-	18-	100	136'4	136'4	100	100'0
5 kg masti . . . "	1'60	30-	22-	100	170'5	125'0	100	73'3
15 kg mesa . . . "	-80	15-	17-	100	170'0	193'2	100	113'7
8 glav zelja . . . "	-04	1'50	1'50	100	340'9	340'9	100	100'0
40 kg krompirja . . . "	-04	2-	50	100	454'5	113'5	100	25'0
4 kg fižola . . . "	-32	12-	2'50	100	340'9	71'0	100	20'8
60 kom. jajc . . . "	-04	1-	1-	100	227'2	227'2	100	100'0
4 kg kaše . . . "	-24	6-	4-	100	227'3	151'5	100	66'7
2 l olja . . . "	-80	20-	16-	100	227'2	181'8	100	80'0
3 l kisa . . . "	-16	3-	3-	100	170'5	170'5	100	100'0
2 kg soli . . . "	-24	3-	2'50	100	125'0	104'2	100	83'3
1 kg pšen. zdroba . . . "	-36	7-	5-	100	176'8	126'3	100	71'4
1 kg kor. zdroba . . . "	-24	4-	4-	100	166'7	166'7	100	100'0
90 l mleka . . . "	-16	2-	2-	100	113'6	113'6	100	100'0
3 l petroleja . . . "	-32	8-	6'50	100	227'3	184'7	100	81'5
3 kg pral. mila . . . "	-80	14-	14-	100	159'1	159'1	100	100'0
1 1/2 m. drv . . . "	5-	75-	83-	100	136'3	150'9	100	110'7
3 š. vžigalic . . . "	-02	1-	1-	100	454'5	454'5	100	100'0
60 zemelj . . . "	-04	-50	-50	100	113'6	113'6	100	100'0
Skupaj	19'12	333'50	290'50	100	158'6	138'1	100	86'0

Iz teh števil se razvidi indeks cen teh, v vsakem gospodinjstvu najpotrebnejših stvari. Napram predvojnemu cenam so te torej vse te stvari podražile z edino izjemo fižola, ki je celo napram predvojnimi cenam v ravnokar preteklem letu nazadovan za celih 29 točk. Ta v splošnem konstanten porast cen (napram predvojnimi) gre seveda deloma tudi na račun razvrednotenja denarja. Vendar se že iz navedenega razvidi, da se indeks cen v nadrobni prodaji precej razlikuje od indeksa v borzni kupčiji in ravno to sem hotel ugotoviti.

Zdaj pa še življenjski standart — upoštevam seveda samo gori navedene stvari. Ako bi bil nakupil vse gori navedene množine blaga v letu 1913., bi moral dati zanje 96'80 zl. K. v letu 1926. 1872'50 Din, koncem leta 1930. pa 1458 Din. Ako vzamem za podlago l. 1913., tedaj se je pri teh predmetih zvišal življenjski standart tako-le: 100, 176'2, 137'2. Ako pa označimo cene v l. 1926. s 100, tedaj bi znašal življenjski standart koncem l. 1930. samo 77'9, kar pomeni, da sem za te stvari koncem l. l. izdal za 22'1% manj nego v letu 1926. Imam pa poleg teh izdatkov še izdatke za vzdrževanje sina v Ljubljani. Pred vojno je stala vzdrževalnina dijaka 40 zl. K. l. 1926. sem plačeval 625 Din, to šolsko leto plačujem pa 700 Din mesečno. Služkinji sem plačeval pred vojno 15 zl. K na mesec, leta 1926. sem ji moral dati 200 Din, letos pa že

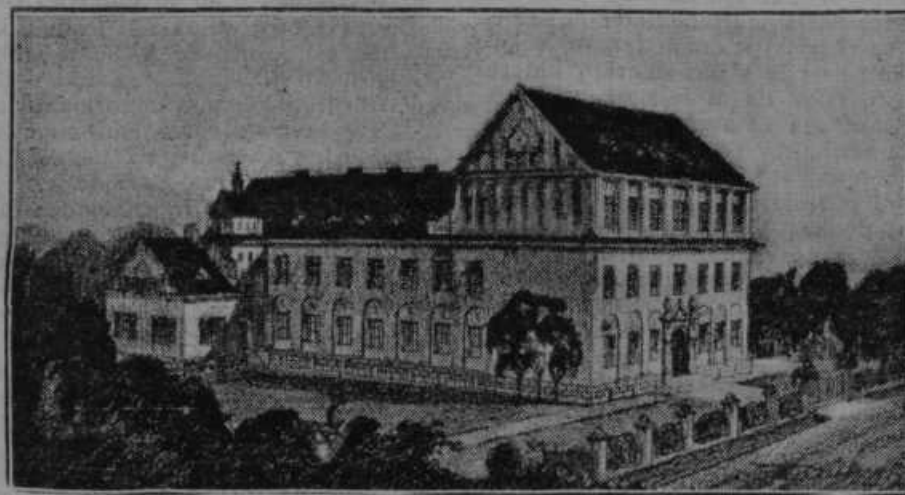
250 Din. Ako upoštevam še te izdatke, tedaj bi znašal življenjski standart napram l. 1913. (1 zl. K = 11 Din) 100, v letu 1926. 161'6 in koncem l. 1930. še 144'2. Ali če vzamem za podlago l. 1926. (stabilizacijo dinarja), tedaj znaša moj življenjski standart koncem 1930. leta 88'9, kar pomeni, da so se mi izdatki napram l. 1926. znižali za 11'1%.

Po teh ugotovitvah bo vsakogar zanimalo, kako razmerje napram tem izdatkom zavzemajo moji prejemki. Pred vojno sem bil v službi pri Cirilu Metodovi družbi in kolikor se še spominjam na službeno pragmatiko njenih učiteljev, bi imel s 24 službenimi leti mesečno okrog 310 zl. K. kar bi dalo v sedanjih valutah 3410 Din. V l. 1926. bi bil imel s toliko službeno dobo na mesec 3032 Din (tedaj sem prejemal draginjsko doklado neokrnjeno, razliko v stanarini 122 Din in za zapisnikovanje pri krajnem šolskem odboru 70 Din na mesec). Letos pa prejemam na draginjski dokladi 100 Din manj, odpadla mi je razlika na stanarini in mesečnih 70 Din od krajnega šolskega odbora, ker po novem zakonu o narodnih šolah nimam do nje pravice. Od države prejemam 2650 Din in deputat v kurivju mesečno 1 1/2 m³, v vrednost 124'50 Din, skupaj tedaj mesečno 2774'50 Din, ali brutto 2864'50 Din. Indeks mojih prejemkov bi bil tedaj napram predvojnemu 100 v l. 1926. 88'91, koncem l. 1930. pa 84'0. Ako pa primerjam svoje mesečne prejemke z l. 1926., tedaj znaša indeks mojih prejemkov 94'47, kar pomeni, da so se mi dohodki napram predvojnimi zmanjšali za 16%, napram onim iz l. 1926. pa za 5'53%.

Ako sedaj vse reasumiram, je moj življenjski standart za 11'1% boljši, indeks prejemkov pa za 5'53% slabši, iz česar izhaja, da so se mi izboljšale moje življenjske prilike za 5'5%. Pri tej priliki pa ne smem pozabiti poudariti, da so naši agrarni produkti svojo baisso že v novembru 1930. prekoračili ter da se je začel položaj za te proizvode na naših in tudi na inozemskih borzah boljšati, kar znači, da moramo v kratkem tudi v nadrobni prodaji računati z zvišanjem cen. Od novembra 1930. do danes se je cena pšenice na borzi zvišala za 55 do 67'7 točk, ječmenju za 52'5, koruzi za 57'5 do 80 in moki 0 za 95 točk. Kakor hitro pride to zvišanje cen do svojega izraza tudi v nadrobni prodaji, moram računati s poslabšanjem sedanje konjunktire in gori omenjeni 5'53% sedanjega gospodarskega plusa bodo začeli kaj kmalu kopneti.

V svojih izjavah nisem navedel izdatkov za obleko in obutev in to namenoma.

Naši prosvetni domovi.

(Jutro)

Narodna in meščanska šola v Mežici.

Šola je ena izmed večjih modernih stavb, ki je bila postavljena s pomočjo industrijskega (rudniškega) podjetja, kakršnih je več v Dravski banovini. Dograjena je bila leta 1926. Stavbne načrte je izdelal arhitekt Maks Czeike iz Maribora. Naziv nosi: »Osnovna in meščanska šola«. V kletnih prostorih se nahaja šolska pralnica, šolska kuhinja, obednica, dve delavnici, en kabinet in en večji prostor za premog in drva. Nadalje ima tu šolski sluga stanovanje, obstoječe iz dveh sob, ene kuhinje in shrambe,

V pritličju je 5 učnih sob za narodno šolo. Ker je v kraju mnogo delavskih otrok, sta 2 učni sobi za otroški vrtec, 1 kabinet za otroški vrtec. Drugi prostori, ki se nahajajo tu so: upraviteljeva pisarna, posvetovalnica, knjižnica, telovadnica s šolskim odrom, oblačilnica in kopalnica. Upraviteljevo stanovanje obstoji iz treh sob, kuhinje, shrambe in predsobe. V kletnih prostorih pod upraviteljevim stanovanjem, ki je v pritličju, so še kletni prostori za upravitelja osnovne šole in ravnatelja meščanske šole, s pralnico.

Prvo nadstropje ima enako prostorov kot pritličje. Odpade telovadnica, kopalnica, oblačilnica in prostori otroškega vrta. Ravnatelj meščanske šole ima stanovanje iz dveh sob, predsobe, kuhinje in shrambe ter nad svojim stanovanjem še dve mali sobici. Eno učno sobo v prvem nadstropju uporablja osnovna šola, druge prostore pa meščanska. Nad glavnim vhodom v l. nadstropju je še kabinet za učila meščanske šole.

V drugem nadstropju je risalnica ter fizikalna dvorana za meščanske šole ter dva kabineta.

Meščanska šola ima novo opremo, osnovna šola pa deloma še staro. Vsi šolski prostori imajo lončene peči razen telovadnice, v kateri stojita dve Luzevi peči. Šolske svečar-

nosti se vrše v telovadnici, ki je izdelana v slovenskem slogu. V telovadnici je tudi šolski oder, galerija in električna napeljava za skioptične, oziroma kinosliske. Ima kompletno orodje.

Zidovje do pritličja in stopnišča je iz betona, vsa ostala zgradba je iz opeke. Šola ima svoj vodovod, higijenske pipe so nameščene na vseh hodnikih. Stranišča se avtomatično izplakujejo. Vse učne sobe imajo ventilacijske naprave, v vse prostore je instalirana električna naprava.

Okrog šolskega dvorišča in šolskega vrta je enoten plot iz lesenih lat in betonskim podstavkom ter betonskimi stebri. Stavbo je gradila tvrdka »Slograd« iz Ljubljane.

Osnovna šola je petrazredna z eno vzposrednico. Šolska občina šteje okroglo 1400 prebivalcev. V letošnjem šolskem letu ima šola 284 šoloobveznih otrok.

Ves šolski prostor meri 71 a. Šolski vrt (matičnjak, drevesnica, zelenjad in lepotični nasadi) zavzema okroglo 32 a. Šolsko igrišče meri okroglo 25 a.

Stavba z vso opravilo je stala okroglo 4.000.000 Din, poleg tega pa še lastni vodovod okroglo 1.000.000 Din.

Prva šola v kraju se je ustanovila l. 1876.

Zasluge pri zgradbi šole imajo člani krajnega šolskega odbora izvoljenega leta 1926. s predsednikom Leopoldom Ozimicem, elektrikarjem; podpredsednikom rudarjem Fr. Blatnikom; tajnikom učiteljem Vinkom Mörderdorferjem ter ostalimi odborniki: rudarjem Ludovikom Kopmajerjem, rudarjem Libnik Jurijem ter šolskim upraviteljem Ivom Feinigom, kot zastopnikom šole. Kakor že omenjeno, je k zgradbi prispevalo rudniško podjetje, ki je bilo v to po starem šolskem zakonu obvezano.

pade, prejema pa na kurivju 62'25 Din mesečno, efekt je minus 50'25 Din.

Ako pa bi tak samski učitelj bival zunaj šole, bi prejemal od občine na stanarini 150 Din in v kurjavu 62'25 Din, bi bil tedaj za 100'25 Din na boljšem.

Pač pa so mlajši tovariši precej na boljšem od nas, ki služujemo že daljšo dobo. Na najboljšem so še učitelji dnevnicařji, ki stanujejo zunaj šole. Ti niso prejemali pred uveljavljenjem novega zakona nobene stanarine, ki jo sedaj prejemajo od občine v izmeri mesečnih 150 Din in poleg tega še v kurivju 62'25 Din, tako da so za celih 212'25 Din na boljšem kot pred tem zakonom.

R. Ž.

Gg. šolski upravitelji!

Vaša narodna dolžnost Vam nalaga, da zagotovite svoji šoli nabavo, z rešenjem ministrva prosvete O. N. br. 36637/25, in O. N. br. 24398/30 odobrenih pomožnih učil v zemljepisnem pouku

Slike z Jadrana in Primorja

12 različnih umetniških barvastih slik Dalmacije in Primorja, izdelanih po naših najslavnejših mojstrih prof. Crnčiču, Kovačeviću in Krušlinu.

Znižana cena Din 296'—

razume se, da skupno z učno knjigo, zavijanjem in poštnino. Slike so velike 45x50 cm in so pripravljene tako, da se jih lahko obesi na zid. — Poleg tega, da so te lepe slike v okras šolskih prostorov, so po razpisu ministrstva za vojno in mornarico D. br. 44012/26 in ministrstva notranjih del J. B. br. 20495/28 najprimernejše sredstvo za uspešno propagando za naš Jadrana.

Nudite otrokom pri nazornem pouku užitek spoznavanja prirodnih lepot našega morja in Primorja! Budite v otrocih nacionalno zavest z dosego ljubezni do jugoslovenskega Jadrana.

Naročila se pošiljajo na: Crž. pov. Nakladna knjižara, šolski odlo, v Zagrebu, Ilica 52

Šematizem učiteljstva,

državnih in privatnih osnovnih in meščanskih šol, razvrščen po banovinah in v abecednem redu (oznazuje ime in priimek, položaj in kraj službovanja ter zadnjo pošto priobčuje zajamčeno točno:

„Prosvetni koledar“

za leto 1931. knjiga I., ki vsebuje tudi vse zakone, uredbe, pravila in pravilnike, tičoč se učiteljstva in šol. Naročnina v znesku Din 40.— vsčvešči poštnino, naj se pošlje na

Drž. pov. Nakladna knjižara

školski odlo — Zagreb, Ilica br. 52